

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref
15/5866 - CFM

Vår ref
16/2222-

Dato
13.09.2016

Høring - Forslag til EU-direktivet om sikkerhet i nettverk og informasjonssystem -

Olje- og energidepartementet (OED) viser til høring fra Justis- og beredskapsdepartementet av EUs direktiv om sikkerhet i nettverk og informasjonssystemer, NIS-direktivet. Departementet viser også til Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) høringsinnspill til direktivet.

Etter en foreløpig vurdering er departementet positiv til direktivet som har som formål å oppnå et høyere sikkerhetsnivå i nettverk og informasjonssystemer. Departementet noterer seg at direktivet ikke er merket EØS-relevant fra EUs side.

Innhold

Direktivet etablerer blant annet varslingsplikt og krav om risikostyring av nettverk og informasjonssystemer for operatører og tilbydere av essensielle tjenester. Direktivet pålegger medlemsstatene å identifisere slike virksomheter.

I henhold til vedlegg 2 er det flere virksomhetsområder i kraftsektoren som defineres som operatører av essensielle tjenester. Dette gjelder transmisjons- og distribusjons-systemoperatører (TSO og DSO¹), samt kraftleverandører. Dagens regulering i Norge legger til rette for at kraftforsyningen til sluttbrukere ikke er avhengig av kraftleverandørenes

¹ Statnett er Norges TSO, og DSO-er er nettselskaper i distribusjons- og regionalnettet.

tjenester, og det er dermed ikke gitt at leverandørene anses som operatører av essensielle tjenester i dag.

I henhold til vedlegg 3 og artikkel 4 (5) kan markedsplasser for omsetning av elektrisk energi for fysisk levering forstås som en "online marketplace", og dermed en digital tjenestetilbyder. I dag er det kun Nord Pool AS som har markedsplasskonsesjon i Norge etter energiloven. Dette kan endres raskt som følge av nylig vedtatt regelverk i EU under tredje elmarkedspakke. Departementet er opptatt av å sørge for at kraftbørsen i Norge har god sikkerhet og like rammevilkår som konkurrerende børser.

Eksisterende regelverk i kraftsektoren

Både TSO, DSO-er, kraftleverandører og kraftbørs må ha ulike typer konsesjoner fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) for å kunne drive sin virksomhet. Konsesjonene gis med hjemmel i energiloven med forskrifter.

Direktivet regulerer blant annet varslingsplikt og krav om risikostyring. Nettselskaper (DSO-er) og systemansvarlig (TSO) er allerede i dag underlagt en rekke ulike beredskapskrav, herunder også til IKT-sikkerhet, gjennom forskrift om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen; beredskapsforskriften. Her er det blant annet krav til risiko- og sårbarhetsanalyse og krav til varslings- og rapportering av ekstraordinære situasjoner. Hele kapittel 7 i forskriften omhandler beskyttelse av driftskontrollsystemer.

Når det gjelder markedsplassen, vil direktivet være en positiv styrking av de formelle sikkerhetskravene. Markedsplassen står i dag i en særstilling i Norge og Norden sammenlignet med europeiske land. Bakgrunnen for dette er at en større andel av det totale forbruket omsettes gjennom kraftbørsen. Det er likevel viktig å påpeke at bortfall av tjenester fra markedsplassen ikke vil føre til umiddelbar svikt i strømforsyningen.

Eventuell implementering

Ettersom det er mange sektorer som er opplistet i vedlegg 2, kan direktivet potensielt omfatte svært mange aktører. På denne bakgrunnen er det nødvendig å avklare hvordan en eventuell implementering av direktivet vil kunne gjennomføres i Norge, og hvordan det vil forholde seg til eksisterende nasjonalt sektorregelverk.

Direktivet fastsetter et minimumsnivå på sikkerheten, og i henhold til artikkel 3 hindrer ikke direktivet at medlemsstatene kan fatte vedtak, eller opprettholde bestemmelser, med tiltak som gir et høyere nivå på sikkerheten i nettverk og informasjonssystemer. For OED er det viktig å beholde denne fleksibiliteten.

I henhold til artikkel 8 skal medlemsstatene utpeke en eller flere nasjonale kompetente myndigheter for sikkerhet i nettverk og informasjonssystemer som skal dekke sektorene opplistet i vedlegg 2 og 3. Disse myndighetene skal overvåke implementeringen av direktivet på nasjonalt nivå. Departementet ser det som naturlig at NVE som beredskapsmyndighet for kraftforsyningen får en rolle som nasjonal kompetent myndighet for IKT-sikkerhet i kraftforsyningen. Dette vil være i tråd med ansvarsprinsippet, samtidig som

samordningsprinsippet ivaretas gjennom eksempelvis bestemmelsene i artikkel 10 om at aktørene på nasjonalt nivå skal samarbeide.

Videre stiller direktivet i artikkel 9 krav til å peke ut responsmiljøer ved IKT-hendelser (CSIRT-er/CERT-er) som skal dekke sektorene og tjenestene i vedlegg 2 og 3. Slik NVE og departementet ser det, vil KraftCERT fylle rollen som sektor-CERT for kraftsektoren på en god måte. Eksisterende sektor-CERT-er og eksisterende regulering av disse, må derfor hensyntas på en god måte ved en eventuell implementering av direktivet.

Departementet merker seg også at det i henhold til artikkel 16 (8) er Kommisjonen som skal ytterligere spesifisere de forhold selskapene må ta høyde for i sine risikovurderinger. Videre gis Kommisjonen mulighet til å utvikle prosedyrer forbundet med varslingsplikten. Det er nødvendig å se nærmere på disse forholdene i en eventuell implementering av direktivet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Slik departementet ser det, oppfyller DSO-er og TSO-en i stor grad kravene i direktivet gjennom sektorregelverket, noe som gjør at det ikke anses å være store økonomiske og administrative konsekvensene for disse aktørene som følge av direktivet.

Spesielt for markedsplassen og kraftleverandørene er det utfordrende å anslå hvilke økonomiske og administrative konsekvenser direktivet vil kunne medføre. Det er ikke usannsynlig at noen av virksomhetene har etablerte rutiner for risikostyring, som også hensyntar sikkerhet i nettverk og informasjonssystemer. I så tilfelle vil konsekvensene av direktivet være mindre.

Departementet noterer seg at det i EØS-notatet henvises til en vurdering fra Kommisjonen der direktivet ikke anses å medføre økte kostnader i energisektoren, da det antas at tilstrekkelig IKT-sikkerhet er på plass.

Departementet ber om å fortsatt bli involvert i den videre prosessen med direktivet.

Med hilsen

Håkon Johnsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Kenneth Jacobsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.